



הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"



עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת ויחי

אור

הפזיזות מאבדת כל טובה

בראשית פרק מט (ג) ראובן בכרי אתה פחזי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז: (ד) פחזי כמים אל-תומר כי עליית משכבי אביך אז חללת יצויעי עליה: (ח) יהודה אתה יודוך אחיך ידה בערף אביך ישתחוו לך בני אביך: שאלות:

א. עלינו לבאר מהו לשון פחזי כמים? ב. חז"ל אומרים יעקב אומר לראובן שהוא בכורו וראשית אוני יתר שאת ויתר עוז, הכוונה בזה שהיה ראוי לקבל את שלושת המתנות מלכות כהונה ובכורה והפסיד את שלושתן בגלל שפחזי כמים ונכשל במה שבבל יצויעי אביו, מדוע כזה עונש על כישלון אחד? ג. עוד יש לשאול הרי מבואר **במסכת שבת דף נה ע"ב** אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, שנאמר ויהיו בני יעקב שנים עשר מלמד שכולם שקולים כאחת. וכיון שלא חטא אם כן אין סיבה להענישו ולהפסידו משלושת המתנות? ד. יהודה זוכה למלכות בגלל שהודה ולכן ישתחוו לך בני אביך, הרי הקב"ה משלם לאדם מידה כנגד מידה וכיצד שייך לקבל כשכר את המלכות בגלל שהודה?

הדרך שרבים נכשלים בה:

הנה אנו עדים למציאות שפעמים רבות שהאדם נתקף בבולמוס של תאוות נקמה כעס וריצת רגלים להעליב אדם שפגע בו או שהוא נתקף בחמדת הכבוד או רדיפת הממון ותיכף עושה כל אשר לא ידו לעשות מבלי להתבונן בתוצאות של מעשיו, ודבר זה קורה בבית עם בני ביתו או בעבודתו או במקצועו שהאדם משתוקק להשיב ולהתקיף בחריפות ובמהירות להראות את כוחו וחכמתו, אולם דרך זו מוטעית ואף נוחלת בדרך כלל כישלונות בהיות שלא שקל בפלס המאזניים את דבריו או מעשיו ומה ההשלכות של הדברים ומתמלא חרטה שחבל שכך דיבר או עשה אך כבר מאוחר כי את הנעשה אין להשיב והנזק כבר נוצר וקשה לתקנו, **אם נקח לדוגמה משפט אזריה כל הרעש הוא בגלל הפזיזות**, אולם כאשר האדם מתון שוקל בפלס את דבריו ומעשיו ואינו נמהר לעשות את העולה על רוחו אלא אם כן בחן הדברים מכל ההיבטים בדרך כלל הוא מצליח כאשר נלמד מפרשתנו.

ראוי היה ראובן לשלושה תורים

הנה מבואר בפסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת ויחי פרק מט סימן ג יתר שאת ויתר עז, אמר לו (יעקב אביו) ראוי היה לך ליטול שלשה חלקים יותר על אחיך, הבכורה, הכהונה, והמלכות, יתר שאת זו בכורה שנוטל פי שנים, יתר עז זו כהונה שנוטל כ"ד מתנות: ד"א יתר שאת זו כהונה, שנאמר ואותה נתן לכם לשאת (ויקרא י יז), יתר עז זו מלכות, שנאמר ויתן עז למלכו (ש"א ב י), ועתה ניתנה בכורה ליוסף, וכהונה ללוי, ומלכות ליהודה: **וכן בפרש"י.**

כיצד במעשה אחד מאבד שלושה תורים

וכתב לבאר מדוע הפסיד את שלושת המתנות בפרש"י בראשית פרשת ויחי פרק מט פסוק ג וז"ל ומי גרם לך להפסיד כל אלה: (ד) פחזי כמים - הפחזי והבהלה אשר מהרת להראות כעסך, כמים הללו הממהרים למרוצתם, לכך אל תותר - אל תתרבה ליטול כל היתירות הללו שהיו ראויות לך עכ"ל: **וכ"כ הרד"ק שם** אמר לו היית ראוי שיהיה לך יתר שאת ויתר עז לולי שחטאת חטא גדול, זהו שאמר פחזי כמים, קלות ומהירות היה לך כמו המים הנגרים כן מהרת לעשות תאוותך וגבר יצרך עליך ולא עמדת לפני ולא התבוננת בעצמך כי עון גדול הוא, לפיכך אל תותר, לא יהיה לך יתרון על אחיך: **וכן כתב בתולדות יצחק שם** פחזי כמים אל תותר וכו' באמרו פחזי כמים אמר שאבד המלוכה, שהמלך צריך מתון ועצה לכל מעשיו. **וכ"כ הכלי יקר שם** ראובן בכורי אתה וגו'. **אמנם פחזי כמים אל תותר, כי מלך במשפט יעמיד ארץ וכל שופט צריך להיות מתון בדבר המשפט, ואתה פחזי כמים בכל ענייך, ופחזי היינו המהירות, על כן אין אתה ראוי לקבל יתרון המלוכה.** מתבאר מדבריהם כי פחזי הוא מלשון פזיזות שפועל בלי מחשבה אלא במהירות ולא במתינות הפך מלך שצריך להיות מתון כי על פיו ישק כל דבר. **אולם עדיין צריך להבין מה חומרת הפעולה הזו שמאבד את כל המתנות, ובפרט שלא חטא כמאמר חז"ל?**

המלכות הוא שלטון על המידות

אולם נראה כי מידת הפזיזות נובעת מחוסר שלטון על יצריו של האדם שאינו יכול להתאפק ולהיות מתון ושקול במעשיו, וזה הפך המלכות שהוא מלשון שלטון על כל תכונותיו ומידותיו ולא ההפך, ולכן מעשה ההודאה של יהודה באותו מעמד שכינס את בית הדין לדון את תמר כלתו ודנו אותה בשריפה, והנה היא שולחת ואומרת הכר נא את המטה והפתיל למי שהם שייכים לו אני הרה, באותם רגעים הועמד יהודה בניסיון עצום אם יגלה את האמת הרי אין ביזיון גדול מזה קבל עם ועדה להודות על מעשה שלא ראוי לעשותו, מאידך יכול להעלים עין מדבריה להשאיר את הפסק בעינו ויוציאו אותה לשריפה ולא יתבייש, וזה מבחן שלטון האדם על מידותיו האם מסוגל להודות על האמת על חשבון ביזיונו ובלבד שהצדק יצא לאור או נכנע ליצרו ולהאבת עצמו ומתעלם מהאמת, אדם שמסוגל להודות על כשלונו בפני הרבים הוא מלך ובו תכונות הראוי למלוך ולכן זכה למלכות מידה כנגד מידה. נמצא שאי ענישה על מעשה הפזיזות שהיפך משכבי אביו בהיות ועשה תשובה, אולם חשף את תכונותיו שאין לו את הכוח והכלים לשלוט על מידותיו ויצריו ופועל בפזיזות ממילא לא שייך להיות מלך ולקבל את שלושת המתנות.

בגלל הפזיזות של שאול איבד המלכות:

ובזה נוכל להבין כיצד שאול איבד מלכותו, כתוב **בשמואל א פרק י פסוק ח ויבדת לפני הגלגל והנה אנכי ידך אליך להעלות עלות לזבח זבחי שלמים שבעת ימים תחיל עד-בואי אליך והודית לי** את אשר תעשה: עוד כתוב בשמואל א פרק יג (ח) ויחל ויזחל שבעת ימים למועד אשר שמואל לא-בא שמואל הגלגל ויפץ העם מעליו: (ט) ויאמר שאול הגשו אלי העלה ויעל העלה: (י) ויהי ככלתו להעלות העלה והנה שמואל בא ויצא שאול לקראתו לברכו: (יא) ויאמר שמואל מה עשית ויאמר שאול פיראיתי כי-נפץ העם מעלי ואתה לא-באת למועד הימים ופלשתים נאספים מכמש: (יב) ואמר עתה ידוך פלשתים אלי הגלגל ופני יקוק לא חליתי ואתאפק ואעלה העלה: (יג) ויאמר שמואל אל-שאול נספלת לא שמרת את-מצות יקוק אלהיך אשר צוה כי עתה הכין יקוק את-ממלכתך אל-ישראל עד-עולם: (יד) ועתה ממלכתך לא-תקום בקש יקוק לו איש כלבבו ויצוהו יקוק לנגיד על-עמו כי לא שמרת את אשר-צוה יקוק: ויש לשאול כיצד יתכן שבגלל שהקריב את הקורבנות בעצמו ולא שמואל הפסיד את מלכותו ובפרט שהוא המתין לו שבעה ימים כאשר שמואל אמר לו? **אולם כתב הגר"ח שמוליץ זצ"ל** דוגמה לכך אפשר למצוא אצל שאול המלך בחיר ה' איך חטא זה לא נמחל לו והוא איבד את המלוכה מדוע הלא גם דוד חטא ונמחל לו? אלא היא הנותנת על חטא אפשר לחזור בתשובה אפשר למחוק אותו ע"י מחילה, אבל מידה רעה תכונה לא מתאימה אין לה תקנה מי שעלול לאבד את שיקול דעתו מתוך לחץ אינו ראוי להיות מלך בישראל,



הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א

נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד

רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל, ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד

Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"



עיר התורה שקרובה אליך

לכן הכריע החסרון הזה אצל שאול וגם אצל ראובן, אמנם אין כאן חטא אבל למלכות וכהונה דרושות תכונות מיוחדות שראובן ושאל לא הצטיינו בהם במידה הדרושה, וסופו של שאול יוכיח גם החטא שלאחריו שלא הרג את אגג מלך עמלק כפי שנצטווה קרה מאותה סיבה משום שלא עמד בלחץ הוא אמר לשמואל **שם טו כד** כי יראתי את העם ואשמע בקולם, זו היתה הסיבה שלא הועילה לו החרטה שלו על חטא אפשר לעשות תשובה כמו שעשה דוד המלך אבל אם יש לאדם תכונה לקויה מה שייך להתחרט.

מניין אמרת העם לישון לילה על זה:

ובאמת ישנם רבים כאשר עליהם להגיע לכלל החלטת גורלית בכל תחומי החיים מסכמים לישון על זה לילה אחד מהיכן נובעת אימרה זו. אולם הדבר מושתת על היסוד הנזכר שחובת האדם להיות מושל ברוחו ובתכונותיו ולא לפעול באופן ספונטני אלא להיות מתון ולחשוב היטב על כל צעדיו כאשר מצינו הנהגה זו בתורה, כתוב **בשמות פ"ז (ח) וַיָּבֹא עִמְלֶק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרִפְדִּים**: (ט) וַיִּאָּמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה חַחֲרָלְנוּ אֲנֵשִׁים וְצָא הַלָּחֶם בְּעַמְלֶק מִחֹר אֲנִי נֶצֶב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: ויש לשאול מדוע משה אמר מחר ולא היום? ובאמת חז"ל הרגישו בזה וכתבו במכילתא דרבי ישמעאל בא מסכתא דפסחא פרשה יח יש מחר עכשיו ויש מחר לאחר זמן: מחר אנכי נצב (שמות יז ט) הרי מחר עכשיו. **אולם אפשר לומר** שמשה רבנו מלמדנו שצריך להיות מתון ולישון על זה לילה כי רק אז הדבר נעשה במחשבה.

כך גם נהג משה רבנו עם קרח, כתוב במדבר פרשת קרח פרק טז (ה) וַיִּדְבֹּר אֶל־קָרַח וְאֶל־פִּלְעֵזָד וְאֶל־מֶלֶךְ בְּקָר וַיֹּדַע יֶקֶזֶק אֶת־אֲשֶׁר־לָו וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר בְּחֶרְבּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: **ואמרו חז"ל במדרש אגדה (בבב) במדבר פרשת קרח פרק טז סימן ה [ה] בקר וידוע ה'.** ומהו בקר וידוע ה', אמר משה שעת שכרות הוא ואתם שכורים, ושמה מתוך האכילה ושתייה גבה לבס, ולכך אמרו הדברים האלו, אבל למחר כיון שיצא היין מגופם יהיה להם דעת טובה ויחזרו בהם, לכך נתן להם המתנה עד בקר, אמר להם כשם שאי אפשר בלא בקר, כך אי אפשר לישראל שלא יהיה אהרן כהן גדול שהקב"ה נתן לו הכהונה ולא אני:

המתניות מצילה חיים:

כתב בספר חסידים (מרגליות) סימן תרנה מעשה בבן שכבד את אביו ביותר א"ל האב אתה מכבדיני בחיי תכבדיני במותי אני מצוך שתלני כעסך לילה אחד ועצור רוחך שלא תדבר, לאחר פטירת אביו הלך למדינת הים והניח אשתו מעוברת והוא לא ידע ועכב בדרך ימים ושנים וכשחזר בעיר בא בלילה ועלה לחדר שאשתו היתה שם שוכבת, ושמע קולו של בחור שהיה מנשק אותה שלף חרבו ורצה להרוג שניהם וזכר מצות אביו והשיבו לתערה, שמע שאמרה לאותו בחור בנה שאצלה כבר יש שנים רבות שהלך אביך מאצלי אילו היה יודע שנוכל לו בן כבר הגיע להשיא לך אשה, כששמע זה הדבר אמר פתחי לי אחותי רעיתי ברוך ה' שעצר כעסי וברוך אבי שציוני לעצור כעסי לילה אחד שלא הרגתי אותך ואת בני, ושמחו שמחה גדולה ועשו משתה לכל העם הנמצאים ושמחו הרבה מאד.

מעשה בשידוך הרב איגרא כיצד הפסיד גאון בגלל הפזיזות:

מעשה בגביר גדול שחיפש בן תורה אמיתי לבתו והיה הגביר מכתת רגליו משיבה לשיבה עד שמצא בחור להפליא מתמיד עצום ולקחו לחתן. מספרים שבמסיבת האירוסין בין הבחור משולם איגרא לבת הגביר קבל החתן קפה לשתיה דבר שהיה חדש ומאוד יקר, אולם מכיון שהיה הרב איגרא מונח כולו בתורה לא ידע כיצד שותים את הקפה, ובהיות שהניחו לפניו את אבקת הקפה וכן סוכר ומים ורתחים חשב עם עצמו כיצד ינהג כי לא נעים לו לשאול, והחליט שלפי התורה יש להקדים אכילה ואח"כ שתיה ולכן לקח את אבקת הקפה והתחיל לאכול ואח"כ אכל את הסוכר ולאחר מכן שתה את המים, כשראו זאת הכלה ואביה נבהלו בטוחים היו שחתנם זה אינו מן היישוב כיצד אינו יודע אפילו איך לשתות קפה, וביטלו את השידוך, לימים מצא הגביר בחור ישיבה עילוי ומתמיד לבתו. מיטב הרבנים וראשי הישיבות הוזמנו לחתונת בת הגביר כאשר הגאון הרב הגדול בעל מסורת הש"ס מתכבד לסדר את הקידושין. הגיע זמן החופה והגאון הגדול עדיין לא הגיע לשדר את הקידושין נסע הגביר אבי הכלה במרכבתו להובילו אל החופה. אותה שעה ישב הגאון הגדול בביתו שקוע במכתב מעמיק שהעסיק את ראשו ולא נתן לו מנוחה. כאשר ראה את הגביר התנצל בפניו על אשר נשתהח מלהגיע אל החופה וביאר לו שזה עתה קבל מכתב מאברך יקר שנועד לגדולות שהשכיל להפריך את פסק בית דינו בענין עגונה מכתב זה מעסיק אותו מאד באשר חידש בו האברך חידושים נפלאים שלא עלו בדעתו ובדעת שאר הדיינים. הגביר התעניין לדעת מי הוא האברך הגדול שנועד לגדולות שכבוד הגאון הגדול המרא דאתרא מדבר עליו בסילודין. משולם איגרא אמר הגאון הגדול. כששמע הגביר את השם יוצא מפיו של הרב הגאון נפל על הכסא מתעלף הרב נחרד לשלומו של הגביר ולא הבין מה גרם לגביר לקבל חלישות דעת ביום חתונת בתו ושמת לבו. לאחר שהעירו אותו הסביר הגביר זה היה החתן הראשון של בתי וביטלנו עמו את השידוך באשר חשבנו שאינו מיושב וסיפר לו המעשה עם הקפה, הרב תמה ואמר לו עם רבי משולם איגרא ביטלת שידוך ראוי שתתעלף פעם נוספת אמר הרב אם לא היית נוהג בפזיזות היית זוכה בגדול הדור.

השידוך של הסטייפלר כיצד זכתה אשתו בגלל המתניות:

מאידך מספרים כאשר מרן הסטייפלר בעל הקה"י נפגש הראשונה עם אשתו אחותו של החזו"א נרדם בפגישה ולא דיבר עמה מאומה, נגשה האשה לאחיה החזו"א וסיפרה לו היתכן שכך ינהג חתן בפגישה הראשונה, אמר לה החזו"א שהוא יברר את הדבר, בירר החזו"א ונודע לו שהקה"י נסע ברכבת לפגישה במשך שלשים שעות ויען שלא ידע אם הכסאות ברכבת יש בהם איסור שעטנז או לא עמד במשך כל הנסיעה שלוש שעות רצופות, אין זה פלא אם כך שנרדם בפגישה, ולכן הכריע החזו"א שזה שידוך מיוחד והתחתנו, אולם אשה רגילה לא היתה מבררת את סיבת תרדמת חתנה בעת הפגישה, אלא היתה מסיקה היא בפזיזות מסקנות בעצמה שזה לא בשבילה וממילא היתה מפסידה את יעודה להיות אשת חבר לקה"י, כך שבגלל המתניות זכתה להיות אשת גדול הדור.

דברי השל"ה במידת הפזיזות והמתניות:

כתב השל"ה שער האותיות אות מ"ם - מתון א. לשון הגמרא במסכת ברכות פרק מי שמתו (כ-א), מתון מתון ארבע מאות זוזי שויה. זו התוכחת מוסר, היה מרגלא בפומיה דקדוש ה' אבא מורי זלה"ה (בספר יש נוחלין, אזהרת ראיית הנולד), **שאל יבהל בשום מעשה הן גדול או קטן, רק ישים עצמו בלבן, ויהיה חכם רואה את הנולד, כי כל העושה בחפזון, על הרוב מקולקל, והסימן 'אמרת בחפזי כל האדם כזב' (תהלים קטז, יא),** כלומר, כשעושה מעשיו בחפזי בלי מתון, אז 'כזב', מלשון (ירמיה טו, יח) 'היו תהיה (ל)י כמו אכזב', 'אשר לא יכזבו מלימיו' (ישעיה נח, יא). **ואמר הפסוק (תהלים עה, ג) 'כי אקח מועד אני מישרים אשפט',** ולא דוקא משפט, אלא הוא הדין לכל הדברים אשר יעשה אותם האדם, יקח מועד, ועת וזמן לכל חפץ, להתבונן עליו טרם עשותו. **ונתן אבא מורי זלה"ה סימן 'בשובה ונחת תושעו' (ישעיה ל, טו),** כשעושה עניניו בנחת וחושב מחשבות טרם עשותו, זהו נושע (עכ"ד יש נוחלין). ולא דוקא מעשה, אלא הוא הדין דיבור, לא יוציא שום דבר מפיו לרעה, ואפילו לטובה, עד שיהרהר בתחילה תכליתו, ויראה את הנולד ממנו.



הרב הראשי עיה"ק אלעד מרדכי מלכא שליט"א נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, תיכון בית יעקב החדש, ת"ת מאור ישראל,
ישיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
Chief Rabbi of Elad, Israel MORDECHAI MALKA, Founder & President of Institutions "Or Hamelech"



עיר התורה שקרובה אליך

ג. דוד המלך ע"ה אמר (תהלים קיט, נט) 'חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך'. כך אמר דוד, כל דרך שהייתי חפץ לילך בה, וכל דבר שהייתי רוצה לעשות, הייתי מחשב בו בטרם שאעשנו, אם היא טובה וישרה בעיני המקום ובעיני הבריות, הייתי עושה והולך בה. ואם נראית בעיני דרך לא סלולה, הייתי מניחה והולך, לפי שכל דבר יש לו שני דרכים, ומכאן זה 'ואשיבה רגלי אל עדתיך', לעולם. על כן ידבק האדם במדה זו, ויעשנה טבע אצלו, שלא יעשה שום מעשה בעולם, הן גדול הן קטן, ולא שום דיבור בעולם, ואף ששומע חרפתו לא ישיב, עד שישם אל לבו, ויתייצץ עם שכלו כדת מה לעשות. ויזכור בהשם יתברך ובתורתו הקדושה, וישים לנגד עיניו מדות תרומיות, ואז ילך לבטח דרכו ולא יכשל.

ד. ולא זו בדבר הרשות שיעשה כן, אלא אפילו בדבר מצוה יעשה במתון, דהא ההוא עובדא **דברכות (כ-א)** שאמר עלה, מתון מתון ארבע מאות זוזי שויה, היה לדבר מצוה ולקידוש השם, דרב אדא בר אהבה קרע מכבנתא מההיא אתתא דהות לבישא בשוקא, כסבור שהיא ישראלית, עיין שם.

ה. והא דאמרינן **(פסחים ד-א)** דזריזין מקדימין למצוה, וצריך לעשותה בזריזות, זהו ענין מצוה שכבר היא מפורסמת ומושכלת אצלו, כגון לילך לבית הכנסת ולבית המדרש, וקיום כל המצוות המעשיות שבתורה. אבל בדבר שצריך התבוננות, למשל, מי שבדעתו ליתן כיס מלא מעות זה לחלק לעניים, ופגעו בו עניים, לא ימהר עד שיתבונן מתחילה איזה ענין חשוב, והחשוב חשוב קודם, והכל לפי צרכיו המרובים, וכיוצא בזה הרבה. ומכל שכן וקל וחומר בדבר הרשות, שלא יעשה מעשה או דיבור עד שיקח מועד וישכיל. ובקל וחומר בנו של קל וחומר אלף פעמים, אם הוא מעשה או דיבור של איסור, כגון הכאה, או ריב ומחלוקת, כיוצא בזה, שהוא בשוה ונחת, ואל ימהר, ואז יבוא שלום, וינח וישקוט כל ימיו ממכאובות, וימצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

מעשה עם הגר"ח והגר"א

כמסופר על הגר"ח ואלוזין כאשר עלה בליבו לייסד עולם הישיבות בא לרבו הגר"א בהתלהבות שיש לו רעיון מיוחד להגדיל תורה לפתוח ישיבה, הגר"א שמע וחשב והשיבו שלא יפתח, הגר"ח תלמידו לא הבין מדוע לא לפתוח אך קיבל את דעת רבו, כמובן שדבר זה רדף אותו והיה חושב מה לא טוב ברעיון הזה וניסה לנתח כל הצדדים ולא מצא מה יכול להיות בעיא בדבר, כעבור שנה חזר שוב לרבו הגר"א והתנצל שהוא חייב שוב להעלות את הרעיון של פתיחת ישיבה ונימק שחשב רבות על כל צדדי הדבר ואינו מבין מה הבעיא שיש בפתיחת הישיבה, השיבו הגר"א שפיתח כעת ישיבה, שאלו הגר"ח מה השתנה כעת מבעבר שהתנגד, השיבו הגר"א בפעם הראשונה באתה אלי בהתלהבות גדולה מהרעיון ראיתי שעדיין לא חשבת טוב על הדבר והשלכותיו אלא מתוך התלהבות רצית לפתוח לכן אמרתי לך לא לפתוח כי לא עושים שום דבר בפזיזות שאין סופו להצליח, אבל כעת אחרי זמן שחשבת על הדבר היטב אתה יכול לפתוח ולהצליח.

מוסר השכל

נמצינו למדים עד כמה האדם חייב להיות מתון ולא פזיז במעשיו כל שהדבר נוגע לאחרים וקשור למידותיו וחובה על האדם לשקול בפלס את מעשיו ולשכול מעשיו ודיבוריו בתבונה כי סוף מעשה במחשבה תחילה ועליו לשקול כל דיבור כל מעשה את כל השלכותיו וחכם עיניו בראשו כיון שמעשה אחד יכול להפסיד את כל עולמו, ורמז לכך נאמר **בשם הבעש"ט, כתיב ואבדתם מהרה**. מרמז שצריך לאבד את הפזיזות ואת המהירות, ולעומת זה כל שהדבר נוגע לקיום התורה והמצוות דבר שהוא מבורר אצלו אדרבא נהפוך הוא ולעולם צריך האדם להיות זריז כי זריזין מקדימין למצות ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה מלשון המתנה עד שהבצק מחמיץ. אבל דבר שאינו מבורר צריך מתנינות וחשיבה בישב הדעת לפני שעושה. **ועד** כמה יכול האדם לזכות כאשר שולט על מידותיו ותכונותיו ולא ההפך שמידותיו ותכונותיו שולטים עליו, והוא ההבדל בין ראובן ושמעון ולוי לבין יהודה, הם שמידותיהם שלטו עליהם איבדו הכל לעומת זה יהודה ששלט על מידותיו זכה למלכות. כך כל אדם יעשה חושבים תמיד כיצד להתגבר על מידותיו ותכונותיו השלילים וזכה יזכה לרוב טובה וברכה.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא